

הצעה לדיון של חוקרים עם שותפי פרויקט המחקר והפיתוח

ניתן לדון במפגש משותף בדילמות הקשורות במחקר בשדה ובמערכת היחסים בין השותפים.

מה נעשה אם השותף שמוביל איתנו את פרויקט המחקר מבקש נתונים על המתרחש בשטח?

בישיבת הצוות המוביל של מהלך שנערך בשותפות באחד המחוזות, השותפים שלנו מהמחוז הביעו תסכול על כך שהם לא יודעים מה קורה בבתי הספר, וביקשו שנאסוף מהחוקרים נתונים על המתרחש בכל בית ספר. השותפים ביקשו לדעת אם בתי הספר עומדים בציפיות המהלך בכל מה שקשור לקיום מפגשי הצוותים: תדירות, משך זמן, משתתפים, וכיו"ב. בין היתר, הטרידה אותם העובדה שהמורות המובילות מקבלות תוספת של חצי יום בשבוע כדי להוביל את המפגשים הללו והתחושה בקרב מנהלי המהלך במחוז הייתה שחלקן (הגדול?) של המורות המובילות לא עומדות במשימה ובעצם מקבלות שכר מבלי למלא את המשימה.

התלבטנו כיצד להיענות לבקשה הזאת. מצד אחד, הבטחנו למורות המובילות להגן על פרטיותן ולא להעביר מידע (מזוהה) לגורמים חיצוניים, בוודאי ללא ידיעתן וללא הסכמתן. העברת המידע המזהה תהווה הפרת האמון והעברת מידע כללית (כלומר, לא מזהה) עלולה לסכן את המשך שיתוף הפעולה של כלל המורות המובילות. מצד שני, המידע היה באמת חשוב למחוז וחשוב לטיוב יישום המהלך. יתר על כן, הסירוב שלנו להעביר מידע הטריף את השותפים שלנו במחוז: הם ציפו שנחלוק בידע שנמצא ברשותנו – הרי הם הסכימו לשותף פעולה עם המחקר מתוך ההנחה שהידע שנצבר יסייע להם. אם לא משתפים בידע – שהם הבעלים האמיתיים שלו – אז מדוע בכלל עושים מחקר?

איך התמודדנו? ראשית, הסברנו את המחויבות האתית שלנו, בין היתר תוך כדי הסתמכות על היתר המדען הראשי (שמחייב גם אותם) ועל ההתחייבות שלנו למורות שמופיעה בטפסי ההסכמה. שנית, ערכנו מיפוי כללי, לא מזהה, של קיום הסדירות בבתי הספר ושוחחנו על השימוש במידע (ברקע, לא ככלי למשמוע בתי הספר). שלישית, דיברנו רבות על אפשרויות ליצירת מנגנונים לניטור ובקרה ישירה על-ידי המחוז (ולא באמצעות צוות המחקר). שיחות אלו היו אחד הגורמים לסדרה של ביקורים בבתי הספר של מובילי המהלך במחוז יחד עם נציגי צוות המחקר כדי ללמוד מקרוב על המתרחש בשטח.

המקרה מעלה שאלות באשר לסוגיית השיתוף של גורמים שותפים בידע ובנתונים שעלול לפגוע במשתתפות המחקר.

שאלות נוספות לדיון

- של מי הנתונים? (של החוקר/ משתתפות המחקר/ בית הספר/ הגורם המתווך/ המרכז) ואיך זה בא לידי ביטוי?
- מה אופי השותפות ביחס לביצוע המחקר (איסוף נתונים, תיעוד, ניתוח נתונים)?
- אילו אתגרים אנחנו מזהים בעבודה המשותפת לאורך המחקר?
- ניתן לחשוב ביחד על הסכמות שנוגעות לעריכת המחקר והעבודה בשדה, ולקיים מנחים לביסוס השותפות (בדגש על ביצוע המחקר ושיתוף בממצאיו).